

- steroid treatment in nasal polyposis. *Rhinology* 1994;32:5-9.
20. Lildholt T, Rundcrantz H, Bende M, Larsen K. Glucocorticoid treatment for nasal polyps. *Arch Otolaryngol Head Neck Surg* 1997;123:595-600.
21. Stevenson DD, Hankammer MA, Mathison DA, Christiansen SC, Simon RA. Aspirin desensitization treatment of aspirin-sensitive patients with rhinosinusitis-asthma: long-term outcomes. *J Allergy Clin Immunol* 1996;98:751-8.

En fullständig referenslista kan erhållas från Mats Holmström, öronkliniken, Akademiska sjukhuset, 751 85 Uppsala.

Summary

Nasal polyposis – of interest to several specialties. Improvements in diagnosis and new treatment methods

Mats Holmström

Läkartidningen 2000; 3611-15.

Nasal polyposis, a disease seen mainly in humans and dominated in most cases by an eosinophilic inflammation of unknown etiology, has been an enigma for a few thousand years. Polyps are, however, overrepresented in patients with general airway inflammation as seen in asthma and idiopathic rhinitis, and in patients with infective nasal disease of chronic origin as seen in cystic fibrosis, immune deficiencies and dental sinusitis. Due to the eosinophilic nature of the inflammation, polyps are on the whole sensitive to local steroid treatment with spray or drops. Surgery is indicated when the polyps are solitary or when medical treatment fails.

Correspondence: Mats Holmström, Dept of Otorhinolaryngology, Academic Hospital, SE-751 85 Uppsala.

E-mail: mats.holmstrom@ent.uas.lul.se

Näspolyper ur patientens synvinkel

Medicinering och kirurgi gav bra resultat

Jag är född och uppvuxen i Kiruna. Redan under skolåren uppträdde näsbesvär, men bara vid sommarloven på 1940-talet och bara då jag vistades på västkusten. Besvären bestod av hösnuva, med upp till 30 nysningar åt gången.

I början på 1950-talet flyttade jag till Lindholmen norr om Stockholm, där jag fick bo hos en trädgårdsmästare med handelsträdgård. Det som tidigare bestått av kortvariga snuvor utvecklades nu till något som påminde om ständig förkylning. Det hela resulterade i att jag undersöktes på dåvarande Mörby lasarett.

Bland annat gjordes ett omfattande pricktest på ryggen, för att utvärdera om allergiska besvär kunde vara orsaken till mina problem.

Testet resulterade i att en hyposensibilisering genomfördes. Jag blev inlagd, och fick en spruta var fjärde timme i allt högre koncentrationer. Därefter var jag besvärsfri i mer än 20 år, vilket till viss del även kanske berodde på att jag 1955 flyttade tillbaka till Malmfälten.

Enkel operation men besvärligt efteråt

1975 flyttade jag åter till Mellansverige, och i början på 1980-talet började förkylningsliknande symtom uppträda i allt större omfattning. 1985 remitterades jag till Huddinge sjukhus för att undersöka om allergier på nytt kunde vara orsaken.

Inga allergiska besvär kunde dock konstateras, men undersökningen visade att jag hade mycket känsliga och retliga slemhinnor.

Mina besvär kvarstod, och till slut konstaterades polyper i näsan i så stor omfattning att de borde tas bort. Det var en ganska enkel operation, men eftervården med alla trasor i näsan var mycket påfrestande.

Medicinering gav snabb förbättring

Omkring år 1990 började näsbesvären uppträda på nytt, och sommaren 1992 gjorde jag ett återbesök på Huddinge sjukhus.

Vid undersökningen konstaterades näspolyper i stor omfattning. En operationstid sattes ut till i september, samti-

Sammanfattat

- Artikelförfattaren har sedan ungdomsåren på 1930- och 1940-talen besvärats av hösnuva och näsbesvär.
- Sedan 1952 har artikelförfattaren genomgått ett flertal behandlingar, för att under 1990-talet regelbundet behandlas av överläkaren, docenten Mats Holmström på öron-näs-halsmottagningen, Huddinge sjukhus.
- Artikeln baseras på hur dessa behandlingar verkat och upplevts, och på en omfattande korrespondens mellan dr Holmström och artikelförfattaren.

digt som doktorn i avvaktan på operation ville prova medicinering i form av dels prednisolonkur (sex tabletter per dag i sju dagar), dels tills vidare inhalering av en dos Rhinocort i vardera näshålan på morgonen och på kvällen.

Därefter hände följande:

- En dag efter påbörjad behandling uppstod en väsentlig förbättring med renare näsborrar.
- Efter två dagar var förbättring så påtaglig att ett läkarbesök över huvud taget inte skulle ha varit aktuellt om det tidigare varit så bra.
- Efter tre dagar återkom luktsinnet.
- Efter fyra dagar kändes båda näsborrarna nästan helt rena, och jag kunde andas genom näsan natt som dag.

Till följd av dessa goda resultat ställdes operationen in.

Biverkningar som noterats vid denna och senare behandlingar är något röda

Författare

OWE CARLSSON
civilingenjör, Huddinge.

kindknotor och sämre sömn under prednisolonintagen.

Medicineringen med Rhinocort fortsatte under de två följande åren, men i avtagande doser och kompletterad med någon enstaka prednisolonkur.

I januari 1995 hade mina polyper dock åter vuxit ut i så stor omfattning att läkaren bedömde att de borde opereras bort. Detta skedde i februari 1995. Vad jag minns diskuterades ingen ytterligare behandling med prednisolon.

Även denna operation var enkel. Men besvärerna efteråt var mycket värre än efter den första operationen, med rikligt med slem i svalget och lungorna. Vid återbesöket 18 dagar senare ordinerades acetylcystein, vilket gav en successiv förbättring.

Under 1995 genomgick jag ytterligare ett par prednisolonkurer. Därefter har det räckt med Rhinocort i växlande dosering, från två doser i vardera nashålan per dygn till en dos vartannat dygn, delvis efter eget gottfinnande.

Även under senare år har jag haft allergiska besvär. År 1994 gjordes ett pricktest, vilket visade att jag hade en överkänslighet mot gråbopollen och kvalster.

Kvalsterallergi och polypstillväxt

Enligt min läkare finns det goda skäl att misstänka, att kvalsterallergi befrämjar polypstillväxt. Den upptäckta kvalsterallergin ledde därför till att jag på olika sätt försökt inhämta kunskaper om inverkan av kvalster med hjälp av litteraturstudier.

Som ett resultat av dessa studier har jag bland annat förbättrat sovrumsmiljön; sängkläderna vädras oftare, heltäckningsmattan har bytts ut mot ett plastgolv, och kuddöverdragen är numera allergentäta.

Dessutom har jag noterat att, om jag efter en ordentlig vädring av sovrummet vid kall väderlek snabbt lägger överkastet på sängen, behålls den lägre temperaturen ytterligare ett antal timmar i bädden. Det tar dessutom cirka en timme efter sänggåendet till dess att temperaturen i sängen nått upp till 30°C. Dessa åtgärder borde försämra möjligheten till kvalstertillväxt.

Tillverkaren av det allergentäta överdraget, Medeca, uppger att kvalstermiljön i sängen fördelar sig med 10 procent på kudden och 45 procent på vardera över- och underlakanet. Enligt min mening har kuddöverdraget en större betydelse för andningsvägarna än vad lakanen har, och jag har därför ej införskaffat madrassöverdrag.

Inverkan av antibiotika

Jag upplever att luktsinnet och näspolyper snabbt påverkas av predni-

solon. I januari 1997 råkade jag ut för en fallolycka, som medförde en revbensspricka och vätska i lungsäcken.

Min husläkare ordinerade då Doxyferm att intas under 10 dagar. Denna medicinering påverkade tydligen också luktsinnet, vilket blev i det närmaste perfekt. Däremot påverkades luktsinnet ej av de två calciopenkurer (30 tabletter/kur) som jag fick mig ordinerat vid lungmedicinska kliniken vid Huddinge sjukhus, dit jag remitterats sedan ytterligare infektioner tillstött på grund av olycksfallet.

Vid ett tidigare tillfälle har luktsinnet, för mig oförklarligt, blivit helt perfekt. Det var i anslutning till behandling av en kraftig influensa, på Gran Canaria 1993. Jag ordinerades då bland annat antibiotika (Klacid).

Behandlingen medförde två dagars våldsamt hostande, rena andningsvägar och ett helt perfekt luktsinne. Jag har funderat mycket över hur det kunde komma sig att luktsinnet blev så utomordentligt bra.

Efter den ovannämnda Doxyfermkuren misstänker jag att det sannolikt var antibiotikan som påverkade luktsinnet. Jag har diskuterat detta med min läkare, som tyckte det var en mycket intressant iakttagelse och som dessutom stämde väl med hans egna forskningsresultat.

Orsaken till besvärerna kan vara genetiska

Mina andningsvägar är nu (maj år 2000) tillfredsställande, och luktsinnet är minst 50 procent. Medicineringen består sedan i september 1998 av en dos Rhinocort i vardera nashålan varannan dag, vilken ökas till en dos per dag då jag bedömer det nödvändigt.

Avslutningsvis kan jag konstatera att jag fått och får en mycket god behandling, och hoppas att det fortsättningsvis skall gå att hålla mina polyper i schack med medicinering.

Det kan finnas en genetisk faktor bakom mina besvär. Min mor saknade luktsinne och min far hade ett ganska nasalt tal.

Våra söner (49 och 44 år) har påtagliga allergiska besvär under våren. Den yngre sonen har tagit bort allt amalgam i tänderna och han tycker sig uppleva en förbättring. Men det har ännu gått för kort tid för att den åtgärden ska kunna utvärderas. •

Det stillasittande liv som präglar alltför många i de rika nationerna har negativa följder för hälsan. Fetma har blivit en folksjukdom, benskörhet blir allt vanligare och hjärt - kärlsystemet "äldras" snabbare än nödvändigt. Motion på recept är ofta en bra medicin.

Det är bakgrunden till den serie på 24 artiklar som Läkartidningen samlat i särtrycket av serien "Människan i rörelse". Den har tagits fram i samarbete med Svensk idrottsmedicinsk förening med syftet att redovisa de praktiskt viktiga erfarenheter och kunskaper som är av värde i läkarens vardagsarbete med inaktiva patienter, med motionärer som fått besvär av träningen, med astmatiker och gravida som undrar om de kan fortsätta motionera eller tävla. Här får läkaren hjälp att besvara de vanliga frågor som patienter ställer om motion och träningssskador, och serien tar också upp de långsiktiga följderna samt etiska kontroverser kring idrott och idrottsmedicin. Priset är 150 kronor.

Människan i rörelse

Beställer härmed.....ex
av "Människan i rörelse"

.....
namn

.....
adress

.....
postnummer

.....
postadress

Insändes till **LÄKARTIDNINGEN**
Box 5603
114 86 Stockholm

Faxnummer: **08-20 74 35**

www.lakartidningen.se
under särtryck, böcker